Oponentský posudek na Habilitační práci a umělecký výkon Mgr. art. Jolany Bubnič Fogašové, ArtD.

Paní Jolana Bubnič Fogašová (dále jen Jolana Fogašová) patří již dlouhá léta mezi výrazné a etablované osobnosti hudebního světa v oblasti vokální praxe i pedagogiky. Její umělecký význam a dosah překračují hranice Slovenské republiky a její jevištní kreace zanechávají nesmazatelnou stopu na hudebně dramatickém poli doma i v zahraničí.

Výčet její jevištní i koncertní praxe je nesmírně bohatý a v habilitačním spisu zpracovaný s obdivuhodnou pečlivostí a dopodrobna. S velkým zájmem jsem si přečetl četnost a pestrost jejích vystoupení a oceňuji detailní faktografické zpracování včetně uvedení roků realizace, jednotlivých míst a jmen inscenátorů, dirigentů i pěveckých kolegů a přiložené recenze. Zajímavé jsou též publikované rozhovory o světě opery a interpretační praxe, doplněné o cenné osobní postřehy a zkušenosti výkonného pěvce a člověka, který není jednostranně zaměřený na svoji problematiku, ale vidí a vnímá veškeré stránky a složky hudebního a uměleckého světa globálně, nejen z pohledu interpreta, nýbrž i ryze lidského. Jako velmi vzácné se v případě Jolany Fogašové jeví skloubení rovnováhy umělecké s reálným životem rodinným a občanským. Domnívám se, že i tato harmonie přispívá k jejím dlouholetým stabilním pěveckým výkonům na té nejvyšší úrovni. Úspěšná kariéra umělce a výkonného pěvce nespočívá pouze v praktických dovednostech a erudici v daném oboru, ale jedná se o paket schopností, fyzických, psychických i psychologických vlastností, jež podporují, zaštiťují a poskytují oporu a jistotu v tomto náročném povolání.

Jolana Fogašová je obdařena všemi těmito aspekty a ve své praxi je dokáže obdivuhodně používat, kombinovat a doplňovat. Má velký, barevný a krásný hlas, velkého rozsahu, který ovládá s jistotou a bravurou. Její výkony zdobí muzikalita, dokonalá znalost partu i celkové partitury a struktury dané skladby. Je nadaná pohybově i herecky a na jevišti působí naprosto přirozeně a vždy v duchu a kontextu zpívané role. Samozřejmostí je její znalost a orientace v jednotlivých stylech, výrazových odstínech i cizích jazycích, což může zcela kontinuálně vložit do svých uměleckých výkonů. V neposlední řadě přesvědčivost jejího bytí a působení na jevišti dotváří výjimečně atraktivní zjev, výrazné ženské vyzařování a přirozená schopnost upoutání pozornosti. Z vlastních bohatých jevištních zkušeností s Jolanou Fogašovou mohu naprosto otevřeně říci, že patří k mým nejmilejším a nejoblíbenějším kolegyním. I přes svou přirozenou dominanci nikdy nepřestává být citlivou partnerkou a zanícenou spoluhráčkou. Je z ní vždy cítit absolutní jistota, nadhled a vzácná schopnost naladit se s kolegy na společnou vlnu a spoluvytvářet živé a uvěřitelné kreace.

Nepřehlédnutelná v jejím spisu je část věnovaná pedagogice. I přes zatím nedlouhé pedagogické působení – jež logicky vyplývá z dosavadní a přetrvávající role aktivní umělkyně a dvojnásobné matky – je z jejích výpovědí cítit jasný a ucelený pohled na tuto problematiku. Má schopnost analyzovat a zodpovědně přistupovat k roli pedagoga a mentora, který citlivě vede a cíleně objevuje a spoluvytváří ten malý zázrak, když se z nadaného, leč informacemi a zkušenostmi nepolíbeného studenta pomalu a

postupně rodí mladý pěvec a interpret. Díky svým dlouholetým zkušenostem zcela jistě ví, v jakých sférách a jak danému studentovi pomoci a umí jej správně motivovat k další práci. Metodicky i fyziologicky má zvládnutou problematiku fungování hlasu v kooperaci se svalovou aktivitou celého těla a umím si velmi konkrétně představit, že může být přirozeným vzorem pro své studenty. Dle svých výpovědí přistupuje k výuce komplexně a pěstuje jak rozvoj technický, tak i umělecký, interpretační a lidský. Jak Jolana Fogašová zcela správně uvádí, pedagog musí být též psychologem, analyzátorem, rádcem a často i vrbou, u níž se může mladý adept s důvěrou svěřit a vypovídat ze svých problémů, těžkostí i radostí. Pedagogická práce je velmi zodpovědná, psychicky i fyzicky náročná a nedá se provádět s automatikou. Proto si cením jejího apelu na individuální přístup ke každé osobnosti v aspektech technických i lidských.

Podstatná část habilitačního spisu se věnuje rozboru postavy Ľutomíry z opery Svätopluk Eugena Suchoňa.

V úvodu pisatelka uvádí výčet všech produkcí této opery na scéně SND a přehled nejvýznamnějších představitelek role Ľutomíry. Dále popisuje charakteristiku postavy, důvody jejího konání, myšlenkové i psychologické pochody a objasňuje důvody jejího negativního charakteru.

Samostatná kapitola je věnována vokální, technické a herecké stránce při ztvárnění této role. Její podrobná analýza svědčí o hlubokém ponoru do jednotlivých aspektů této postavy a dává nám poznat své výrazné zaujetí a ztotožnění se s interpretovanou figurou. Jolana Fogašová uvádí praktické pěvecké poznatky i cenné interpretační zkušenosti, jež mohou být silným vodítkem pro budoucí interpretky této role. Dle jejích slov jde o postavu pěvecky i herecky komplikovanou a mnohovrstevnou, která klade na pěvkyni vysoké nároky. Zabývá se i stránkou vizuální, světelnou a prostorovou.

Pro dokreslení a ilustraci rozebírá nejen poslední inscenaci Romana Poláka, ale též produkce předešlé a uvádí rozdíly v inscenačních přístupech, ve vývoji časovém, společenském a estetickém. Vše je psáno velmi erudovaně a jednotlivým podrobnostem je věnována příkladná péče. Jedná se o komplexní interpretačně – psychologickou charakteristiku a ucelený pohled na zpracované téma.

K vlastnímu uměleckému výkonu Jolany Fogašové v roli Ľutomíry mohu říci, že se jedná v jejím podání o velmi komplexní vokální, hereckou, vizuální, plastickou a interpretačně uvěřitelnou kreaci. V každém okamžiku jejího bytí na jevišti máme jasný pocit, že ví, co činí, svou roli má stále v moci a může si dovolit do svého projevu zakomponovat mnohoznačné pěvecké, pohybové i interpretační nuance. Jde o ztvárnění životné, barvité a řemeslně jistě odvedené. Po hudební i výrazové stránce z ní čiší nadhled a jistota, které se snoubí s přirozenou elegancí a výraznou energií. Pěvecky zvládá svůj part s jistotou, hlas působí vyrovnaně, jakoby bez limitů a nemáme pocit, že i přes značné záludnosti a obtížnosti partu, je interpretka primárně fixovaná na vokální vyjádření, nýbrž jde v jejím podání o syntézu a propojení všech složek moderního hudebně dramatického divadla. Pokud bych měl být v něčem

kritický, tak snad jen že se na některých exponovaných místech objevuje přílišné vibrato v hlase. Což je však opodstatnitelné a tolerovatelné vzhledem k dramatičnosti a expresivitě partu.

Pro mě je Suchoňův Svätopluk velmi zajímavým objevem. Bohužel jsem toto ikonické dílo dosud nepoznal a jsem rád, že jsem se touto cestou mohl s operou seznámit. Pokud mohu ze svého pohledu hodnotit, byl jsem hudbou, dramatičností, celkovým vyzněním a poselstvím nadšen. Vzhledem k faktu, že dílo vzniklo v druhé polovině 20. století, považuji jej za téměř dokonalý příklad moderní opery v duchu klasických hudebně dramatických tradic, ale s jasným nádechem expresionismu, bohaté invence a detailně vyprofilovaných charakterů. Těším se, že jednou Svätopluka uvidím živě na scéně.

Jolana Fogašová je zkušenou a zralou umělkyní, jež těží ze svého přirozeného talentu a erudice nabyté studiem i dlouholetým působením na operních jevištích. Její pěvecká kariéra je obdivuhodná a tvoří základní stavební kámen pro to, aby byla i výbornou a respektovanou pedagožkou, schopnou veškeré své zkušenosti a poznatky přenášet na své studenty. Věřím, že i tato práce ji naplní radostí, vášní a dobrým pocitem, že může své umění předávat dál a bude cítit silnou zpětnou vazbu z úspěchů svých žáků.

Vřele doporučuji její písemné spisy i praktický výkon na jevišti k obhajobě a souhlasím s udělením akademického titulu docent.

doc. MgA. Martin Bárta

V Praze, dne 19.5.2026